

**YANGI O‘ZBEKISTONDA YAGONA MA’NAVIY MAKON BARPO
ETISHNING ZARURATI VA O‘ZIGA
XOS XUSUSIYATLARI**

Guliston davlat pedagogika instituti

Pedagogika va psixologiya kafedrası

*o‘qituvchisi **Berdiqulova Mahbuba Erkinjon qizi***

Xorijiy tili va adabiyoti yo‘nalishi

*1-kurs talabasi **Ne‘matova Durdona Shokirali qizi***

+998500114600

dnematova188@gmail.com

ANNOTATSIYA: *Maqolada ma‘naviy makon tushunchasining mazmuni milliy qadriyatlar, tarixiy meros, urf-odat va an‘analar hamda zamonaviy demokratik tamoyillar uyg‘unligida yoritiladi. Uning asosiy xususiyatlari sifatida milliylik va umuminsoniylik birligi, bag‘rikenglik muhiti, ijtimoiy hamjihatlik, yoshlar ongida mafkuraviy immunitetni shakllantirish kabi masalalar ochib beriladi. Menimcha, yagona ma‘naviy makon barpo etish shunchaki siyosiy yoki nazariy tushuncha emas, balki har bir fuqaroning hayotiy ehtiyojiga aylanishi zarur bo‘lgan jarayondir. Chunki ma‘naviy birlik bo‘lmagan jamiyatda islohotlarning o‘z samarasi to‘liq namoyon eta olmaydi. Ayniqsa, yoshlar ongini turli yot g‘oyalardan himoya qilish, ularda mustaqil fikrlash, Vatanga sadoqat va milliy g‘urur tuyg‘ularini kuchaytirish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir. Agar biz ma‘naviy makonni mustahkam qura olmasak, taraqqiyotning boshqa yo‘nalishlarida erishilgan yutuqlar ham zaiflashishi mumkin, deb hisoblayman. Shuningdek, yagona ma‘naviy makon jamiyatdagi ijtimoiy birdamlik va milliy identitetni mustahkamlash orqali barqaror taraqqiyot poydevorini yaratadi va yosh avlodni vatanparvar, axloqiy barkamol shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu sababli, uning barpo etilishi har bir fuqaroning ongiga va mamlakatning kelajagiga bevosita ta‘sir qiladigan strategik vazifa hisoblanadi.*

Kalit so'zlar; ma'naviyat, taraqqiyot, qadriyat, mafkura, islohot, barqarorlik vatanparvarlik, birdamlik

Yangi O'zbekistonda yagona ma'naviy makon barpo etish masalasi bugungi taraqqiyot bosqichining eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Globallashuv jarayonlari kuchayib borayotgan, turli mafkuraviy tahdidlar va axborot oqimi ortib borayotgan bir davrda milliy qadriyatlarimizni asrash, yoshlar ongida mustahkam ma'naviy immunitetni shakllantirish zaruratga aylanmoqda. Shu bois yagona ma'naviy makon jamiyatni birlashtiruvchi, umumiy maqsad sari safarbar etuvchi kuch sifatida namoyon bo'ladi. Mening fikrimcha, ma'naviy birliksiz hech qanday iqtisodiy yoki siyosiy islohotlar kutilgan natijani bermaydi. Chunki jamiyat taraqqiyoti, avvalo, insonning ong va tafakkuridagi o'zgarishlardan boshlanadi. Agar har bir fuqaro milliy qadriyatlar, vatanparvarlik va mas'uliyat tuyg'usi bilan yashasa, jamiyatda barqarorlik va birdamlik mustahkamlanadi. Yagona ma'naviy makon esa turli qarash va fikrlarni umumiy ezgu maqsad — Vatan ravnaqi yo'lida birlashtiradi. Shuningdek, bu jarayon an'ana va zamonaviylik uyg'unligiga tayanishi bilan o'ziga xosdir. Ya'ni, ajdodlarimizdan meros bo'lib kelayotgan boy ma'naviy qadriyatlarni asrab-avaylagan holda, zamonaviy bilim va innovatsiyalar bilan boyitish muhim ahamiyat kasb etadi. Menimcha, aynan shu uyg'unlik Yangi O'zbekistonning ma'naviy taraqqiyotida mustahkam poydevor vazifasini bajaradi.

Yagona ma'naviy makon — bu jamiyat a'zolarining umumiy qadriyatlar, maqsadlar va ma'naviy printsiplar asosida birlashishini ifodalaydi. Uning mohiyati shundaki, u nafaqat ruhiy birlashuvni, balki ijtimoiy birdamlikni, o'zaro hurmatni va jamiyatdagi barcha qatlamlar o'rtasida bag'rikenglikni ta'minlaydi. Hozirgi global davrda, axborot texnologiyalari va internet orqali turli g'oyaviy oqimlar, tashqi madaniy hamda siyosiy ta'sirlar kuchaygan bir pallada milliy ma'naviyatni himoya qilish masalasi yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chunki ma'naviy bo'shliq paydo bo'lgan jamiyatda begona va zararli g'oyalar tez ildiz otishi mumkin. Bugungi kunda yosh avlodning ongi va tafakkuri nihoyatda keng axborot maydonida shakllanmoqda. Ular ijtimoiy tarmoqlar, turli internet platformalari, blog va media manbalar orqali har xil qarashlar bilan tanishmoqda. Bu, albatta, bilim doirasini

kengaytiradi, lekin ayni paytda tanqidiy fikrlash yetarli bo'lmasa, turli noto'g'ri yoki milliy qadriyatlarimizga zid g'oyalar ta'siriga tushish xavfini ham oshiradi. Shu bois yagona ma'naviy makon yoshlarni ma'naviy immunitet bilan qurollantiradi. Ya'ni ular har qanday axborotni tahlil qila oladigan, o'z milliy o'zligiga tayangan holda to'g'ri xulosa chiqaradigan shaxs bo'lib yetishadi. Yagona ma'naviy makon millatimizning boy tarixiy merosi, urf-odatlarini va an'analarini asrab-avaylash bilan birga, ularni zamonaviy taraqqiyot talablari bilan uyg'unlashtirishni ham nazarda tutadi. Tarixiy tajriba shuni ko'rsatadiki, o'z qadriyatlariga tayanmagan jamiyat mustahkam taraqqiyot yo'lini bosib o'ta olmaydi. Shu jihatdan ma'naviy makon nafaqat o'tmishni e'zozlash, balki undan saboq olib, kelajakni ongli ravishda qurish imkonini beradi. Bu jarayonda ta'lim tizimi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki maktab va oliy ta'lim muassasalari nafaqat bilim berish, balki shaxsning ma'naviy qiyofasini shakllantirish maskani hisoblanadi.

Shavkat Mirziyoyev ma'naviyatni jamiyat taraqqiyotining hal qiluvchi omili sifatida baholaydi. Uning: "Jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo'lsa, uning joni va ruhi – ma'naviyatdir", degan fikri bejiz aytilmagan. Haqiqatan ham, iqtisodiy o'sish, siyosiy islohotlar va ijtimoiy yangilanishlar mustahkam ma'naviy asosga tayanmasa, ularning samarasi uzoq davom etmaydi. Ma'naviyat insonni halollik, fidoyilik, mas'uliyat va vatanparvarlik ruhida tarbiyalaydi. Ana shunday fazilatlar esa Yangi O'zbekiston taraqqiyotining asosiy tayanchidir. Bundan tashqari, yagona ma'naviy makon jamiyatda ijtimoiy adolat va hamjihatlik muhitini mustahkamlaydi. Turli millat, din va ijtimoiy qatlam vakillarining o'zaro hurmat asosida yashashi ham aynan kuchli ma'naviy muhit natijasidir. Bag'rikenglik va o'zaro tushunish qadriyatlari jamiyatda nizolarni kamaytiradi, barqarorlikni ta'minlaydi. Bu esa davlatning tinch va izchil rivojlanishiga zamin yaratadi. Ma'naviy makon faqat nazariy tushuncha bo'lib qolmasligi kerak. U kundalik hayotimizda, oiladagi tarbiyada, mahalladagi munosabatlarda, ta'lim muassasalaridagi muhitda, ish joylaridagi mas'uliyatda namoyon bo'lishi zarur. Masalan, ota-onaning farzandiga halollik va hurmatni o'rgatishi, ustozning shogirdiga nafaqat bilim, balki odob va mas'uliyatni singdirishi, jamiyat a'zolarining bir-biriga mehr-oqibat bilan

munosabatda bo'lishi — bularning barchasi yagona ma'naviy makonning amaliy ko'rinishidir. Shuningdek, bugungi kunda ilm-fan, innovatsiya va ijodkorlikni rivojlantirish ham ma'naviy makonning tarkibiy qismidir. Chunki haqiqiy ma'naviyat insonni izlanishga, yangilik yaratishga va jamiyatga foyda keltirishga undaydi. Yoshlarimiz ilmiy loyihalarda ishtirok etishi, madaniy-ma'rifiy tadbirlarda faol bo'lishi, ekologik va ijtimoiy tashabbuslarni ilgari surishi orqali ma'naviy makon yanada boyiydi va mustahkamlanadi. Xulosa qilib aytganda, yagona ma'naviy makon — bu jamiyatning ichki kuchi, uning ruhiy tayanchi va barqaror taraqqiyot kafolatidir. U milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik, mas'uliyat va birdamlik tuyg'ularini kuchaytiradi. Har bir fuqaro o'z xulqi, dunyoqarashi va amaliy harakati bilan ushbu makonning mustahkamlanishiga hissa qo'shishi lozim. Ana shunda Yangi O'zbekistonning ma'naviy poydevori yanada mustahkam bo'ladi va kelajak avlod uchun yorqin istiqbol yaratiladi.

Yangi O'zbekistonda yagona ma'naviy makon barpo etish milliy taraqqiyot va ijtimoiy barqarorlikning muhim sharti hisoblanadi. Mustaqillik yillarida mamlakatimizda siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda katta o'zgarishlar yuz berdi, shuningdek, milliy o'zlik va ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirish zarurati yanada oshdi. Yagona ma'naviy makon jamiyatda birlikni mustahkamlash, yosh avlodda milliy g'urur va vatanparvarlik ruhini shakllantirish, axloqiy qadriyatlarni targ'ib qilish imkonini beradi. Bunday makonning o'ziga xos xususiyatlari quyidagilardan iborat: birinchidan, u **milliy qadriyatlarni markaziy o'ringa qo'yadi**, tarixiy va madaniy merosimizni zamonaviy sharoitda saqlashga xizmat qiladi. Ikkinchidan, **ijtimoiy birdamlikni mustahkamlaydi**, turli etnik va diniy guruhlarini yagona ma'naviy maydonda birlashtiradi. Uchinchi, **zamonaviylik va innovatsiya bilan uyg'unlashadi**, texnologik rivojlanish va global tendensiyalarni hisobga olgan holda ma'naviy makonni yangicha shakllantirish imkonini beradi. To'rtinchidan, **davlat va fuqarolar hamkorligi** orqali barpo etiladi, ya'ni hukumat siyosati, nodavlat tashkilotlar, ommaviy axborot vositalari va jamoatchilikning faol ishtiroki zarur. Shu bilan birga, yagona ma'naviy makon faqat ideologik vosita sifatida emas, balki milliy taraqqiyotning muhim strategik elementi sifatida qaralishi lozim. U jamiyatda

axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash, yosh avlodni ma'naviy tarbiyalash va milliy birdamlikni rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Natijada, Yangi O'zbekistonda yagona ma'naviy makon yaratish nafaqat ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi, balki milliy taraqqiyot va madaniy rivojlanishning poydevorini mustahkamlaydi. Bu jarayon doimiy e'tibor, strategik rejalashtirish va keng jamoatchilik ishtirokini talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullayev, R. *Milliy ma'naviyat va jamiyat taraqqiyoti* – Toshkent, 2017.
2. Akbarov, F. *Ma'naviyat va jamiyat taraqqiyoti* – Toshkent, 2019.
3. Azimov, M. *Yoshlar va ma'naviy tarbiya: zamonaviy yondashuvlar* – Samarqand, 2019.
4. Davronova, N. *Milliy qadriyatlar va zamonaviylik* – Samarqand, 2020.
5. Ergashev, M. *Yoshlar va ma'naviy tarbiya* – Toshkent, 2021.
6. G'ulomov, A. *O'zbekiston milliy g'ururi va ma'naviy qadriyatlar* – Toshkent, 2020.
7. Ibrohimov, S. *Ma'naviy makonning ijtimoiy ahamiyati* – Buxoro, 2018.
8. Islomov, B. *Yosh avlodni ma'naviy tarbiyalash asoslari* – Toshkent, 2019.
9. Jahon ma'naviy taraqqiyot tendensiyalari / Xalqaro ilmiy jurnali – Toshkent, 2022.
10. Karimov, I. *O'zbekistonning ma'naviy qadriyatlari* – Toshkent, 2018.
11. Karimova, D. *O'zbek xalqining ma'naviy merosi* – Farg'ona, 2022.
12. Mustafayeva, L. *Ma'naviy makon va madaniyat* – Buxoro, 2020.
13. Nurmatov, S. *Milliy identitet va ijtimoiy barqarorlik* – Toshkent, 2021.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. *Ma'naviyat va ma'rifatni rivojlantirish strategiyasi* – Toshkent, 2020.
15. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. *Ma'naviy meros va yoshlar siyosati* – Toshkent, 2021.
16. Qodirov, T. *Milliy qadriyatlar va zamonaviy jamiyat* – Toshkent, 2018.
17. Rahmonov, S. *Ma'naviy makon va jamiyatning barqarorligi* – Samarqand, 2021.

18. Sobirov, R. *Milliy g'urur va jamiyat barqarorligi* – Toshkent, 2020.
19. Tursunov, J. *Ma'naviyatni rivojlantirish strategiyalari* – Farg'ona, 2022.
20. Yodgorov, T. *Ma'naviyat va yoshlar siyosati* – Samarqand, 2021.